



ARTS • LITERATURA • CIENCIAS

Revista quinzenal

PREUS DE SUSCRIPCIÓ, I PESSETA TRIMESTRE  
 FORA DE CIUTAT . . . 1'15 » »  
 NÚMERO SOLT SENSE FOLLETINS 15 céntims.  
 » » AB » 25 »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:  
 Mercaders, 38. Secció de Bellas Arts del Ateneu  
 del districte segon y Escoles catalanas del dis-  
 tricte segon.

SUMARI: De Cultura, per *M. Moya*.—Rosellonencas, Melangla, poesia, per *Joseph Subirana*.—Las quatre estacions, per *R. Ramón y Vidales*.—Poema d'amor, per *Walter Speers*.—L'hivern que torna, per *Alphons Trinxet*.—D'escursió, poesia, per *Lluís Pellissier*.—Taca negra, per *Joseph Ferrer y Roig*.—Petit poema, per *P. Prat Gaballí*.—Poncelles. A la memoria de ma filla «Maria», poesia, per *P. Palau Ger de Quijano*.—Poetes italiáns, poesia, per *Lorenzo Stecchetti*.—Carnestoltes, per *Y. L. Brichs Quintana*.—Los nius, poesia, per *Arthur Masriera*.—\*, poesia per *A. Busquests y Punset*.—Crónica d'Art.—Novas.—Folletí: primer plech de «La Mercé de Bellamata» de'n *Marti Genis y Aguilar*.

LA NOVELA

1er FOLLETÍ DE

## LA MERCÉ DE BELLAMATA

MARTÍ GENIS Y AGUILAR

### DE CULTURA

**P**OCHS serán els barcelonins que no conequin, cuant menys exteriorment, la casa—gayrebé podríam dirme palau—que'l senyor Ametller posseeix al Passeig de Gracia. Mentre durá sa construcció, may faltaren en aquell trós de Passeig—sobre tot, els diumenges—collas de miradors que anavan, el uns á admirar, els altres á discutir l'obra

de l'arquitecte senyor Puig y Cadafalch, que deixantse portar del seu sentiment artistich, havia de promoure ab ella una revolució en la arquitectura barcelonina. Per aixó, repeiteixo, pochs serán els que no conequin la esmentada casa y no s'hajin fixat algún cop en las magníficas filigranas de pedra que guareixen sos portals y finestras.

Lo que potser, no tothom ha vist, es una mena d'armaris de fusta que cada nit col-

locan al devant dels capitells y culs de llanta dels dos portals que té la casa.

Aquells armaris, que no ofereixen a la visita res de particular, han tingut, no obstant, la propietat de fer riure á mes de quatre que no atinavan a explicar el perqué se tenia que dur la precaució á tal exés en una ciutat com la nostre. Y es que aquells que reyan, ó desconeixian per complet Barcelona, ó no recordavan que's troba van en una terra en que, per molts, té més forsa cualsevol dir popular, que totat las lleys establertas, y que, degut á aixó, aqui, mes que en cap altre lloch, se segueix al peu de la lletra aquell dir: *Lo que hi ha a Espanya es dels espanyols*, quin, dona á tothom el dret de disposar de lo dels altres de la manera que sembli mes convenient.

Aixis es que el que's prengui el treball de reflexionar un xich sobre lo avans exposat, ja no ho trobará extrany que's particulars prenguin certas midas per la conservació de las obres d'art de la seva propietat, y menos encare si recorda que fa algun temps posaven en vigor lo *dir* ja esmentat, els que aprofitant la fosca de la nit, s'entretenian en arrencar la major part de las figurines que hi havia en els baixos-relleus de bronzo del basament del monument a Colón, y que més endavant s'emportavan la espasa de la estatua de'n Roger de Lluria, que s'alsa vhinha al monument á en Rius y Taulet, del que, perqué no fós ménos, varen endurser'n la petita Victoria que's sostenia en la mà de la estatua que representa á Barcelona.

Devant d'aqueixas proves que ningú pot negar, puig estan á la vista de tothom, si d'alguna cosa caldría que's sorprenguessim, fóra, no de qu'un particular se previngué, sino de que's demés no segueixin el seu exemple, encare que sigui en perjudici de la anomenada de culta que té Barcelona.

Es clar que no faltarà qui, malgrat no poguer negar la comissió dels fets, encare trovi injustificadas aquellas precaucions, aduhin com á rahó, que la gent de mal viure, única que, aquí com á tot arreu, porta á cap els tals fets, no s'entretindrà en escrostonar fulleracás y monstres de pedra, puig son únic fi, estreure del seu furt lo millor partit possible.

Y no anirà gens errat el que aixó digui.

Are bé. Si els cassos de que acabo de parlar no poden atribuirse á res més que al afany de robar, y si's busquessim atenuants, fixantse en las condicions morals dels que's executavan, tal volta resultaria que alguns d'ells, si ho han fet, ha sigut á impulsos de la miseria, cal recordar també, que no sols el bronzo, sinó també la pedra y el marbre y fins la fusta, contan ab enemichs mortals, desde l'instant en que se las fá servir per l'embelliment de nostra ciutat.

Y respecte á aquets últims ningú, podrá objectar res en son pró; perque no se'n voldrà fer creure que la seva malifeta els produexi res, com no sigui la satisfacció del mal causat, que es mes gran del que sembla á primera vista.

Un vol pe'ls jardins del Park, será prou per convencer als més incrèduls.

Pot asegurarse, que no's trova font, estàtua, ni kiosk, en que no s'hi vegin desperfectes més ó menos considerables, y el cinisme del autors del mal es tant, que burllantse dels molts vigilants que en aquells llochs hi han, fan malvè ab preferencia, aquelles obras que's trovan més á la vista de tothom, con succeehix ab la font que representa la faula del Grech Isop. *La cigonya y la guineu*, que está mutilada per complet.

Y lo pitxor es, que molta part de culpa de lo que passa ab las obras d'art que estan en contacte ab el públich, la tenim els mateixos barcelonins. Perqué si's comprehen que hi hají algú á qui no interessi gayre el bon nom de la ciutat ahont estableix lo seu camp d'accio; es absolutament incomprendible que la inmensa majoria dels ciutadans, que posseeix instrucció més que suficient per poguer saber en que consisteix la verdadera cultura y l'amor á la terra, contempli ab la més gran indiferencia com per passeigs y jardins públichs, se cometan seguidament y á tot hora del dia, abusos, que's rebaixan al nivell del pobles mes enderrerits.

En tot pais veritablement culte, si s'arriva á cometre un atentat de la naturalza dels que's ocupan, ja que no s'ha pogut evitar, lo primer que's procura, es impedir que aquell se repeixe; aqui, en cambi, se fan

las coses d'aytal manera que talment sembla que's convidi als autors del fet á què hi tornin cuant més aviat millor.

Per mostra, n'hi ha prou ab lo succhit ab motiu del robo de la espasa d'en Roger de Lluria y de la Victoria del monument á en Rius y Taulet. Al poch temps de comés lo robo y per que no's pogues dir que de'l's monuments públichs no se'n cuida ningú, se va disposar que fossin substituïts aquells objectes, per altres iguals. La ordre va cumplirse, pro com que ningú va atinar en fer aumentar la vigilancia en aquells llochs, è què va passar? Que als pochs días de feta la substitució, espasa y Victoria, varen desapareixer de la mateixa manera que las que hi havia avans.

Per aixó, mentres veyem qu'el propietari d'aquella casa del Passeig de Gracia—que demostra coneixer á la nostra gent—fassi que al arriar la nit, quedin resguardadas las esculturas de la fachada, ab aquells armaris que fan riure á mes de quatre, no'ns queda altre remey—malgrat la fama que la opinió ens dona—que confessar, que á Barcelona, hi ha encare molt que fer, avants d'arriar al major grau de perfecció en materia de cultura.

M. Moya.

*Teniam compost el present article cuant havém sapgit que per la Comissió de Foment del nostre Ajuntament, s' havian près alguns acorts referents á la conservació del monument á Colón; per lo que, encare que haigi perdut en part lo seu caràcter de actualitat, ens havem decidit à publicarlo. — N. de la R.*

## ROSELLONENCAS

### MELANGÍ \

¡Rialles de ma lire trosejada!  
¡la flayre de mon cor hont s'enlayrá!  
posta d'ilusions que ja ha p'ssada,  
per sempre ta mortalla'm cenyirá.

Idils de primavera, ja no'm plauen;  
¡mes ja ni l'aucellada ma conhort!  
brodalls de melangía men escauen,  
laudencies eternisent mon repòs.

Qu'el misteri del anima s'es morta  
'neter ermonisen m'ideal,  
quantost la soletat enlayre'm porta?  
¡Quan miser veig la vida tot passant!

JOSEPH SUBIRANA

## LAS QUATRE ESTACIONS

**S**i ho eran d'animats los balls de disfressas que aquell any venia celebrant el «Casino dels Senyors!» La joventut, bullanguera y expansiva de sí, cada nit de ball se trobava en sas glorias, bojejant per la encatifada sala plena de llum, que radiava sobre aquella xanfayna de llampants colors dels mantons de Manila, cobrellits de domás, cofias blancas de *aldeana suiza*, antiquèlats mocadors de pageseta catalana, cintas, sedas percalas, ilustrinas, diademas de cartró cobertas de paper daurat y pedrería de cul de got, glassas, flors de roba y de paper, tot una barreja informe d'abigarrada indumentaria, eixida casi tota dels fondos y oblidats recons d'armaris y calaixeras, visitats y escorcollats tantsols en temporada de Carnestoltas. Los senyors d'edat madura, tot fent el desmenjat, s'atansavan á la porta de la sala de ball per donarhi una mirada no més per curiositat y excusantse... per cumpliment, si una *Odaliska* ó un *Pierrot*, els agafava pel bras obligantlos á donar un tom de wals ó á saltar una massurca, pero interiorment, joyosos de poguerse barrejar ab aquell esplet de joventut alegre y bellugadissa, satisfets de poguer tirar una *cana* al ayre y tréures, may fos no més que per una ilusió de moment, una vintena d'anys de sobre. Y las respectable mamás, totas cofoyas, radiantas de satisfacció, contemplant á sas respectivas fillas, trovant cada una de per si qu'el vestit de la seva era l' més hermos, el més elegant, el que cridava més l'atenció; cridantlas de quant en quant, per si algú no sabia encare que aquella era la seva *nena*, ab la excusa d'apariarli un llas, una cinta ó bé de recomanarli, ab materna solicitud, que no saltés tant, que's cansaría massa; fent totas un xiscle estrident, d'espart, cada vegada que l' *ixinch!* .. del bombo y platerets de la colla retrunyia ab só metàlic per la sala, fent pipellejar als llums, anunciants lo comens d'un nou ballable.

Qué te d'estrany, donchs, que en vista de la gran animació dels balls que aquell any celebrava l' Casino, la junta anunciés que en el del diumenge de Carnestoltas s'adjudicarían diferents premis á las disfressas

que, á judici d'un *Jurado competente*, se presentessin ab més riquesa, originalitat, bon gust ó capritxo, y un altre al grupó ó comparsa que per la novetat dels trajes cridés més l'atenció.

¡Si'n mogué de rebombori'l tal anuncí entre la pollería gomosa de la vila!

El trasbals de las casas en las que hi havia alguna noya era marejador. Tot era buscar figurins, rejirar coleccions de periódichs de de modas, láminas y grabats d'obras ilustradas, ó bé expremer el magí pera ferli brollar una idea, una inventiva, un capritxo, que pogués fer efecte, que *llamés*.

Las modistas no s'entenían de teyna; y'ls aparadors de lis botigas de robes y de merceria aparegueren durant tots els días de la setmana ab un devassall de llamatis y llampants objectes propis pera disfressas

No's parlava d'altra cosa que del ball ab premis del «Casino dels Senyors», y de si *fulana* aniria d'aixó; si la pubilleta *tal* aniria d'alló; si á Barcelona feyan uns vestits per las noyas del *Americano*. En fi, las conversas del *succés* que's preparava ho omplian tot, dominavan per tot.

Y com tot se deya y tot se sabía, se deya que la Merceneta de ca'n Rovira, la Roseta Vinyas, la Pepeta del Masblanch y la Paquita de la Plana, se presentarián juntas lluhint unas disfressas tan remacas y capritxosas, que l'oncle de la primera 'ls hi enviaría de Barcelona, que, sens cap dubte, farían la pols y eclipsarián á totas las altres.

Y aixís era: la Merceneta, la Roseta, la Pepeta y la Paquita, quatre noys de lo més lluhit de la vila, totas fillas de bonas cases y presumidas á tot serho, determinaren correr al ball; pero lluhint capritxosas disfressas, que cridessin verament l'atenció y deixessin molt endarrera, tant per la originalitat com pel bon gust, propietat y riquesa, á totas las que's presentessin al ball del diumenge de Carnestoltes.

¡Si'n linguessen de consultar y comaretjos! Si'n tiraren de plans y projectes! Pero á la fi arrivaren á un acort, triant unas disfressas que simbolisessin las *Quatre Estacions* aixó es, la *Primavera*, l'*Estiu*, la *Tardor* y l'*Hivern*.

¡Y que llarchs los días que faltavan pera arribar al desitjat diumenge!

Pero com tot te fi en aquest mon, é hi ha més días que llangonissas, vingué'l diumenge, y ab ell la tarde, y á la tarde'l tren de Barcelona, y en el tren una gran caixa de cartró, y dintre d'ella els trajes simbòlichs de las *Cuatre Estacions*.

Ab quina ansietat desferen los lligams que subjectavan la tapa! Aquesta sigué aixecada y aparegué primer el trajo del *Hivern*, ab el corresponent figurí clavat á sobre ab agullas, illuminat ab colors.

¡Y qué d'aclamacions d'admiració! ¡Qué preciós! ¡Qué bonich!... ¡Quina monada!... y ho era realment. Una matrona envolcallada ab ample mantell de color fosch, guarnit ab finíssimas pells y esquitxat en totas sas protuberàncies de blanquissims borrhalls de neu, que no més de mirar el figurí feya venir esgarrifansas de fret.

Després aparegué la *Tardor*, y's reproduhiren les exclamacions al veure'l figurí. Una noya riadera, vestint faldilla curteta guarnida ab groguences fullas, cos de vellut negre ab escot, pel qual apareixia la blanca xambrà; el cap coronat ab verts pampols de cep, y en la mà un serment ab uns rahims que feyan venir salivera á la boca.

Y seguidament aparegué la *Primavera*.

¡Gran Deu, quin trajo!

E hi hagué un moment de silenci y quietut contemplant totas las presents, ab caras esparveradas, el corresponent figurí.

Aquest representava una matrona vestint ampla y alba túnica grega, ab garlandas de flors, brassos nusos, oberta la túnica per un costat, desde la cintura á baix, per la qual havia d'apareixer la cama de la que vestis tan lleujeret trajo.

—Ah, no!—Digué la mamá de la Merceneta—ab aquest vestit no puch permetter que vagis al ball: es massa... lleujer.

—Veyám; veyám l'altre.

Y'l d'*Estiu*, naturalment, era més lleujer que'l de *Primavera*

—¿Que fem?—Digué la Merceneta tota contristada.

—Que no aneu al ball vestidas d'aquesta manera. ¡No faltaba més!...—Saltà la seva

mare ab severitat.—Després, que podríau arreplegar una calipandria.

— Si al menys ens els poguessém empobrar...

— ¡Ni tampoch!

— No veig el per qué tant rigorisme... Aixis; entre nosaltres... Mira, mamá; aixó serà, sens dupte, pera *tapar* las camas.— Continuá la Merceneta, ensenyant unes magníficas mallas de seda, color de carn.

Que si ho farém... Que no pot ser... Que no se sabrá... fujiren corrents las quatre xicotitas ab els traços, tancantse en una habitació, de la qual, al cap de bella estona, tornaren á sortir, transformadas en las simbòlicas *Quatre Estacions*.

¡Qué bonicas eran y qué preciosas estavan! Sobre tot la Merceneta y la Paquita, que vestian respectivament de *Primavera* y d'*Estiu*. Encesas sas galtas per la natural vergonya de véures ab tal vestimenta: procurant taparla, per elles, malhaurada obertura que las privava de poguer lluir aquella nit tan artística indumentaria. Pero no era tant el cuidado que hi tenían, que, ab els naturals moviments del caminar, poguessin impedir sortis per la indiscreta obertura, sa ben tornejada cama dreta, cuberta ab la finissima malla de seda, color de carn.

— ¡Ah! — exclamaba tota contristada, la Merceneta. — Si poguessim tenir la seguritat de que ningú ns havia de coneixer!...

Y entrá: seguida de sas amigas, al cuarto ahont se vestiren, totas apesaradas y de mal humor d'haverse de treurer aquells traços tan artístichs, ab tant anhel esperats; per, á la fi, no poguerlos lluir.

— Malehida obertural... Tan mateix l'oncle de la Merceneta, qu'era un gat dels frares, els hi havia remés uns traços que simbolisavan ab massa propietat las *Quatre Estacions*.

R. RAMÓN y VIDALES



## POEMA D'AMOR

Una impresió de tu guardo.  
Era nit fosca, negre lo cel,  
uns llabis ferèn un bes.  
Uns ulls brillaren com dos estels  
y la ventada tot allunyantse  
cantant me deya:  
«Avuy, may mesl...»

¡Ay mare mia!  
quin frèt que fà...  
las fullas cahuen  
y'm matarà!

Convent de frares  
ijo't benechieixo!  
ditxós de valtres  
qu'el mon deixeu...

Tu ja ets d'un altre  
Deu t'ho perdó,  
jo't miro encare  
com aquell jorn,  
y en las nits claras  
del fresch istiu  
al cià de lluna  
veig ta finestra  
com llú la llum...  
Silensi, quietut...  
despres un cant, cant del amor  
vora un bressol,  
exelsa flayra  
d'una ponsella qu's torna flor.

Quina impresió aquella  
la de nit fosca, negre lo cel...  
y qui'n bes á l'anima  
quin crux de mort...  
me veus encare y ja no'm coneixes  
¡Deu t'ho perdó!

WALTER SPEERS



## L'HIVERN QUE TORNA

—Havéu renyit?

—M'ha deixat. Quan la mort torni á besar las fullas que ara inflan els branchs humitosos dels arbres, vindrà altra volta á cercarme.

Uns ulls de plata s'han iluminat; uns llavis encesos han dibuixat un sonris Y ella, la Irma de les petitas mans blanques, ha dit á sa companya:

—Escolta á n'ell.

«Reclosa dintre la ciutat boyrosa, de clàrrors agonitsants, els vostres ulls s'han corgrossat de foscors misteriosas. Quan un esperit sadoll de desitjos vos demana, vos crida, vostra mirada fosforeja lluïssors verdoses, totes las pàlides estrelles son en vostres ulls. Aleshoras l'esperansa giravolta á mon entorn, y fa eixir en nostres llavis paraulas que no existeixen rojas, com foch y d'un perfum irresistible com el bakkaris.

«Els vostres llavis carminosos y bullents de febre, restan sechs esperant una joventut gloria que 'ls abrigui ab el mantell del goig. Com les rosellas, vos manca tota la llum d'un sol estiuhench pera florir, pera morir al primer bes de la ventada calenta. Els vostres llavis vinguts al món pera contar cels blaus, visións claras, serenors ruentas, els som vist somriure alegroys dintre nuvolades de vulgaritats, besar ab fruició boja, imatges mortas en fusta encarnada, dolsament resignats petonejar la calitxa que 'ls envolcalla. Els vostres llavis; doncella, son frets com el raigs de lluna y foscós com vostres hermosos ulls. Y en lloch d'amortallar mas ilusíons, per un moment m'han fet somniar més y més ab vos.

«Empresonades dintre unes mitenes de seda crem, reposan las vostras mans de blanquinosas tonalitats, crehuades per mas venas blavosas y gonflades, lleugerament rosadas en els polps de vostres dits innaculats. Quan una imatge vos aleteja á flor de boca fent mormolar els llavis, fent mes negra l'ensombriment dels ulls, vostras mans, pàlides com las d'una pintura bisantina, la dibuixan ampulosament en l'espai gris de la ciutat que vos hostatja. Mil voltas, quan la vostra diminuta figura se perdia al lluny

havia vist llumanetes d'esmeragda de la pedra que decora el vostre dit segón de la ma esquerra. Y aquella irradiació trista d'esperansa, avivava mons desitjos

«Avuy, som vist aixecarse al horitsó l'astre d'or voltat de claretats, y viure les prades luxuriantas, y 'l recort vostre m'ha semblat una heretgia. La vostra carnadura sen carmi, els vostres llavis cremosos els vostres ulls hermosament obscurs, necessitant per viure d'un hivern crudel. A mi, avuy me cal el groch brillant al mitj dia y las ruentors de rosa arribant al capvespre. Ya se que 'ls hiverns tornan á ensenyorirse de les ànimes malaltes com la meva, mes aleshoras, en lloch de resarte á tu, desgrancaré l'oració que tinch apresa á la terra dormida, als estels tremolosos, á l'agonia del sol. Y ella, me liurarà de ton recort, de tots els somnis pesarosos »

—L'adéu es valent, amiga.

—Es l'esclat d'una primavera que passará. Es la claretat perversa d'una aubada brillant que te de morir.

\*\*

—Les prides son negras com camp fiorit de violetas, els arbres despullats se confonen ab les grisors del cel, y tu restas alegre. Quin goig es el teu. Irma

—Mirat els regarols esmaltats de fulles mortas y 'l cel baix prenyat de boyras. Mrialla es el salut al amor que s'apropa. Es l'hivern que torna!

ALPHONS TRINXET

## D'ESCURSIÓ

### A N'UNA PASTORA

Aixis con boscana floreta  
cullida vora del camí,  
ets ma desitjada amoreta,  
mon cor amb tu lo vull partir.

Manyaga ets la meua estimada,  
anyori sempre 'l teu petó;  
ay! quina vida regalada,  
seria m'estar prop de tú.

Lluís PELLISSIER  
(Del Rosselló).

## TACA NEGRA

**L**e cástich, per aixó, ha sigut inflexible.. yá no tardar gayre.. un any encare no ..

L'Anton ha mort al hospital y no com se mereixia... ¡Qué Deu l'hagi perdonat! ..

Tenia diners?... Era pobre?... Ni l'una cosa, ni l'altre. L'Anton, durant alguns anys ha anat vivint de lo que l'hi produgia la botiga d'enllustra-botas qu'havia comprat per un tres y no res, que si be no donava prou pera fershi rich, al menys pera viure.

Era d'un genit estrany, seriós, aixut: si parlava, per forsa y encare ab regany; no's feya ab ningú... Mento, si, es feya sols ab els tres o quatre companys de *manilla* ó solo segons els quins estessin en vaga al entrar ell en el cafeti de la barriada, perque aixó si, privarli un dia d'anarhi, era matarlo... Ni fins el dia de la mort de'n Joanet, lo seu fill, va mancarhil... ¡Quin sarcasme!...

Pobre Joanet!.. Havia sigut company meu en l'infantesal.. Quant vaig saber la seva mort, vaig sentirho de bò, de bò, y com no, ab lo que van contarmel Quina agonial

Cada dia, de bon matí, quan son pare baixava á obrir l'establiment, entrava á la cambra y deixanthi en la cadira que'l vetllava un mos de pa y lo que li sobrava á la fonda'l dia avans, li deya malhumorat com sempre.

—Te, aqui tens aixó; no hi ha res més avuy... Yl deixava solet tot lo sant dia... Y tant malalt com estava!

Al vespre quan pujava pera anarsen á dormir, al entrar a veure'l seu fill, la major part de las vegadas encare hi trovava la racció sencera.

—No has menjat res?.. Per tu farás!...

En Joanet per única resposta entreobria els parpres groch-amoratats y se'l mirava suplicatiu, demanantli remey, res més que remey, lo conhort del metje.. ¡El metjel... Ja va tenirne de metje pro quan ja no hi era á temps... Pot dirse que no més pera firmarl'hi la sentencia.

Si's veya ab prou coratje de llevarse, algun dia á mitj matís vestia pro pera desnuarse altre vegada dintre poch, puig lo

fret desseguida l'arraulia massa y ell no s'hi podia fer ab el fret, era extremadament feble pera batreshil! .. Menjar? Qu'es cás!.. Menjava quan la fam se menjava á n'ell... y encare verí menjava, que no era pas res més que verí pera ell aquella mena de menjar de gos.

Per=fi, l'anemia cumplí lo seu comés, l'hi robà totas las pocas forsas que l'hi restaven y morí.

Lo portaren a enterrar los vehins de l'escala. Darrera'l cotxe de morts, al pare no l'hi vegerem pas. No hi pogué anar perque no tenia roba, pro á la taula de la *manilla* no hi feu falta com cada dia, com lo dia avans, tenint el noy de cos present encare.

Tancá'l pis y se'n aná á la fatlera, deixantlo abandonat com á un trastot vell y inserrible, sense altre companyia que veillés son darrer son, que la cadira de sempre y sense altre llum, per guarda, que la del sol que's filtrava per las escletxes dels porticons d'una finestra bo-y anant á besar aquell rostre demacrat per tant sufrir, ab un bes llarch, molt llarch com lo darrer bes de mare.

—Yl noy?.. —Preguntá a l'Anton, un dels companys de timba.

—Ja es mort.—Contestá y untantse ab saliva els dos primers dits de la ma dreta, se posá á escampar en forma de vano, las cartas llardosas, qu'aguantava ab l'esquerre y ab la vista fita en ellas exclamá, fugin de la conversa:

—Jugol...—Y seguidament estirantne una d'en mitj la llensá irónich damunt de la taula, tot donant un fort colp ab els nusos dels dits, ensemps que de la boca l'hi eixia, barrejat ab en renech, un mot plé de satisfacció:

— ... l'As!...

JOSEPH FERRÉ Y ROIG.

## PETIT POEMA

Oh, la nit, la nit encesa del dimars de Carnaval! Sinceritat qui agonitza, distressa cotidiana qui recomensará. Passa depressa el temps, solsament resta un hora, aprofitemla, aprofitemla! Y veusaquí com gal-

pen les turbes fumejantes de sinceritat... Veusaqui les turbes exteriorisades en la seva mes ample nuesa. Tota la ciutat es una exòtica visió de figures grotesques, tots els llavis van plens de xiscles de luxuria, totes les boques son veçadores de paraules no pensades. Y venen remolins de carn humana fent triomfar les antorxes y els trofeus. Y veieu la sembra extensa de símbols de relitat y veieu com es gran la bojeria de les turbes.

Aprofitemnos, aprofitemnos, la sinceritat carnavalesca acava. Y aviat serà'l rostre descobert. Are arriva la gran batalla de la agonía. Festa de clams, festa de sons, festa de llums, festa de lluites, festa suprema. Sinceritat, sinceritat encare que la enigmática carota cobreix la fesomia! Petons sense l'amor, amor de tacte, himnes sense sentit, repichs d'esquelles, repichs de timbal, repichs de llaunes, cants de joia, cants de ranera, cants de desitj. Dones am habits masclles, homes afeminats, fantísmes, pierrots, llances, dalles, escombres, lliteres, iròniques corrues de la mort... Totom erida perque es precis cridar, totom corre perque es precis corre. Finalitat? Cap? Oh, si, una gran finalitat, la de les turbes exteriorisantse am tota sa nuesa. A fora les carotes de tot l'any! Y per xo es fa l'orgia del Carnaval, orgia pagana, més orgia moral en el fons, més moral que la seriositat forsada de les turbes... Oh, el fingiment resta sospés en els dies del regnat del Carnestoltes... Y are es de nit, y un xiscle inmens y un daltabaix inmens y una cridoria inmensa fa trontollar els fonaments de la ciutat. Més la ciutat no cau. Dimars. Nit. El Carnaval s'acaba. Resta no més un hora.

Y una ven cavernosa va escarnint entre riallades metàliques:

—Aprofitemnos, aprofitemnos!

P. PRAT GABALLI.



## Boncelles

*A LA MEMORIA DE MA FILLA «MARIA»*

### I

Va gosar d'una alegria  
tant complerta, l'esperit:  
que somniejà, en aquell dia,  
l'infinit.  
Quan estàtich preludiava  
lo «Te Deum» del Amor,  
la vita se'm deturava  
del meu cor;  
y que jo'm moria's creyan  
quants vetllavan al entorn...  
Ayl no'm vaig morir, com deyan,  
aquell jorn;  
pe o'm corça la racansa  
d'aytal ensomni feliç  
Y per mori'm d'anyorança,  
ja'n porto el cor malaltic.

### II

El jorn mateix de sa naixensa, queya  
á borallóns la neu;  
perque lo cel, qu'ab verge gotj somreya,  
á la terra li deya:  
«Vesteix de blanch, qu'arriba un àngel meu»

### III

—Quan serás gran ¿que'n farás, filla mia,  
del teu amor, perque estigui á se'ú?  
—L'amagaré—boy cantant responia—  
dintre'l teu cor... que no'l veji ningú.

### IV

El primer bes, resum de m'alegria,  
vaig donarli en lo front;  
y al mirarla, jo'm deya cada dia:  
«Aquell bes, que fou tota ma poesia,  
¿potser ahont es? ¿ahont?»

### V

També el derrer al front jo li donava:  
y al deixarlo, sentí  
que un altre b's á n'aquell meu besava...  
Y es que'l primer jla pobrel me'l guardava  
sempre.. sempre, á n'allí.

### VI

Quan l'«Adeu» ens vam donà  
vaig coronarla de roses;  
tot sol, y ab la meva mà.  
Meytat, de poncelles closes;  
meytat, á punt d'esclatà.

Dues bessones n'hi havia,  
blanques com neu que floría  
qu'al tocarla's van obrí.  
Y en un rapte de follis,  
febrosénci les mitj-partí.

Ab l'una, li atravessava  
ben aplom y al mitj, el cor;  
y com el cor li'n sangnava:  
l'altre, espasa se'm tornava...  
que m'atravessá l'Amor

P. PALAU GEZ DE QUIJANO

## POETES ITALIÁNS

### XXVII

En l'ayre humit de la vesprada aquella  
hi havia les olors dels camps llaurats  
y vam sortir. Jo anava al costat d'ella,  
els grills estridulaven allà als prats.

Los teus ulls de coloma eren alsats  
en la muda pregaria extasiats;  
y comprenent lo que tu no explicaves,  
te vaig estimar tant perqué callaves.

### LXXII

Sona un orga que passa pel passeig,  
per la finestra oberta la nit entra sencera,  
puja dels foscos camps que ja no veig  
l'alenada gentil de primavera.

No sé perqué em tremolen els genolls,  
no sé perqué mos ulls ploren à dolls.

Després adosso el cap sobre la mà  
y penso en tu, en tu qu'ets tan llunyá.

LORENZO STECCHETTI

Trad. E. Montagut



## CARNESTOLTAS

**R**ESTAVA sola darrera 'ls vidres, els ulls fits al passeig, y la pensa ben lluny de la plorosa mirada. La testa sospesa entremans com si no resistís la pesantó d'aquell munt d'idees que jiravoltavan dins el cervell, atuhintla en un ensopiment; y quieta y silenciosa resignantse á l'extenuament de forsas, de llarch en llarch temps un suspir, de quant en quant una llàgrima perduda... Allí, seguda'l silló, solsament distinjintse la silueta d'un cos humà envolcallat dins la fosca, lluhint la hermosa y esblaymada cara mercés á la sumorta claror del iluminat passeig, la llum que feria'l vidres del finestrat.

El passeig... Un tercer dia de carnestoltas, un carnaval forsat, xavacana cridoria y ridícula disfressa d'uns quants qu'es crehuen qu'el carnaval sols dura las tres jornadas qu'esperonan la llarga cuaresma... Molta de gent, cotxes ab alguna màscara, y algún carro enjiponat de qualsevolga manera per distinxirse simbolisant la festa que xiéch y grans honravan. Algún vol d'estudiants empaytant màscaras, modistetas que aprofitavan el dia .. y contents ulls y altres, las unas per divertirse ab l'escandol sens fer gayre cabal de unes mans graponeras qu'en altres dias pagaran car l'atrevidment, y ells, ells rihent forsa, donantse per satisfets en el seu heroysme xavacá... Alguna senyora respectable aconduhint un fillet disfressat, y amable rebent rialletas de la gent que fins á ells allargavan la mirada... ¿A qué descriure'l?... era mort el Carnaval, tant mort com el dia de naixensa, á la fi no ha d'esperarse... Aixó si, molta cridoria, molt escandol...

Y ella, sola, desde'l vidres del finestrat ho contemplava... y no veia res en aquell riu de gent que s'escorría per els passeixos...

Aquella solitud que l'envoltava li duya en recort trista comparansa. Els primers jorns de mariatje quant cercaren la xamosa Niza á veure'l carnaval de tant renom... ¡quin temps aquell!... tot ilusions, esperansas, auguris de benestar, que passat anys el desespero fill del amarch desengany que aclapara l'ànima; allavors un home vellantla sempre parlant del fill que vindria á sajeillar l'amor qu'es sentian, ab el mateix desitj que sonriente primavera'l veure esponsellar la primera flor... y'l fill vingué, y morí... y are passat anys abandonada casi, sens fill, sens ilusions, ni espós á qui parlar, una llosa que queya'l demunt aplanantla per moments, perqu'ella es sentia en l'agonia quant veya'l seu espós silensios passejar amunt y avall dels salons d'aquell fret casal. . y qué?... en tenia la culpa ella?... Ah! no, n'estava

certa. L'alegria y goig dels primers temps de casada, el passar temps, temps, aconsegui temps, y quant moriren hiverns y vingueren estius y de las anyadas el fruyt fou mesquí, alashoras esdevingué l'aclaparament y en el misteri es soterrá aquell niu d'amors...

Aixeca'l ells, desvià la mirada al lluny del pasieg vers ahont es fonía ab la massa la silueta dels vianants y no veia á ell... no venia... ¿deuria divertirse... jcal aborrintse com ella mateixa... L'un no era per l'altre, y'l destil's había junyat.

Y la vida's transcorria quieta, silensiosa, ahir com avuy, avuy com demà. Y ell seguia'l viure per ell, y ella resignantse forzosament es conformá á la desventura que l'aflejellava. Ja'l creya propi fill del seu fat aquella angunia que anava xuclantli las sanchs y colpejantli l'ànima, més la seva ànima no's conformava en el dolor, no había nascut per sufrir tant, y aquell sufrir era'l plany á la mort que no venia. Ella, qu'era dona com las demés, no podia fershi á l'espantosa soletat, sa boca demanava un cos per petonejarlo, y sos pits demanavan un fill, solsament un.. La seva ànima es revelava y aixeca'l crit al cel pidolant lo que la terra no li donava, y encoratjàntse com si es trovés entre'l dos mons, entre la vida y la mort, el va escometre... y ell arronsant espatlles, de prímer mirantla ab llàstima, després clucant els ells, devant l'impossible... sols va respondre:

—Quina culpa'n tinch jo...

De primer moment restà abatuda al sentir la fuetada, més refentse en la lluya, dominant l'esclat de fera salvatjina, entre plors y jemechs es llençà al seu coll, l'abrazzà recordant els primers jorns de gloria del matrimoni... y feblement confesja:

—Un fillet... un fillet...

Ella va riure... y s'allunyà... y aixis passaren días, ell mut, impàvit contemplant la soletat, ella consumintse, sentint arreu voltant sa persona la sarcàstica rialleta d'aquell home que un jorn jurà estimarla y l'estimà, més are la fredor había glassat son cor, qu'ells no s'habían casat per marcir una vida contemplantse.

De primer moment acaronà l'idea del suicidi, mancà'l coratje perqu'el suicidi es el darrer baluard ahont lluytan las ànimes, y ella, ella encare no había lluytat... Altres ideas vagaren per son feble cervell, altres ideas que bressolà dins seu voltantias del silensi, provar qu'ella era dona... y jviva Deul que ho provaria.. y aixis ell veuria que la rialleta d'aquell jorn fou una calumnia, qu'era ella qui había de riure. . Y aquestas ideas tentadoras trovaren sahonat el camp, y aquella blanca coloma que ja's resignava sola á nihuar el

niu de sos frustrats amors, en el desespero l'aban, donà en el silenci cercant altre cau ahont l'insint de fera la convertís en mare...

Un pobre jove recullit per caritat fou'l juguet.

Quant ella's senti mare jquin goig jquin riuerel mirà'l sol com si es vejés tant potenta com el gran astre, las ilusions complertas, e'l revindicada... més l'escàndol habla d'acallarlo també'n el silenci. y aquell pobre diable qu'en poch temps havia guanyat el mon, ab la bossa plena de diners, paga del seu trevall, fou despedit... y'l pobre diable no coneixent el mon perdentse el filó d'or que podía explotar, quiet y content abandonà el casal que serví de criat tant poch temps y á semblansa del amo, puig qu'ell en ridicul holocauste d'amor, havia petjat un tàlem nupcial... y no's sapigué res, y passà ignorat de tothom menys d' Deu, que te un bastió que pega sens fer remor...

Ell va estar content al sapiguer la nova, en palmas va durla triomfanta, ella, vanitosa, enorgullintse del triomf.. el temps de pau durà fins qu'els moments d'esser mare siguieren arrivats. Y vingué un fill, escarransit, contrafet, un tros de carn ab forma d' home. Y l'espòs al veure'l s'escruixí de que fos seu .. L'infant morí, ella plorà... Y'l temps de quietut y sorda lluya arrivaren novament... sino que are ja's donava pervensuda, vensuda y condemnada á veure fins l'hora de la mort al espòs sol, fent el buyt redós d'ella que li recuperia arr u el trepitj d'aquell hoine medint la pressó fins el moment de veures lliures, perque abdos eran esclaus, esclaus de aquesta societat que fa d'un pom de flors munyoch d'esbarsers y d'espinas...

Aireu li repercutia la rialleta d'ell... y'l seu pas, monòtono, pausat, d'un home qu'està per forsa dintre l'hostatje y en el silenci, van trevallant la fossa.

Més això sí, compareixia puntual. Al mitjdia y á las vuyt de la nit; després, quant sortia .. aquella si que no la sabia l'hora de tornada. Avans frisosa contava'l pas del rellotje, are accustomeda clucava'l ells, ja's dormia, mes sempre sentint un trepitx de fera dins son cau, un somriure irònic, amach. Habia nascut per sufrir... y sufria...

Allargava de nou la mirada'l lluny y per entre la corrua de gent no distinjia la silueta d'ell...

El rellotje t cà nou horas... Era'l primer dia que mancava en compareixer com de costum. Inquieta, s'aconsoñà'l pensar que s' hagués distret ó entretengut en la rua.

Y seguia contemplant el carnaval ensopit y trist, visatje esglayador... com més avansava l'hora mes gent compareixia 'l passeig, menys

disfressas corrian, potser avergonyidas s'allunyaven veyent lo endevades qu'es cambiar els traços...

Els estudiants à manadas anavan y com no tenian à qui moure brega ja s'entretenien ells ab ells, imitant murgas, ballant sardanes, esplantant à la gent, jdivertintse pobre!.. Una colla d'esgarrats aprofitant el temps en la disfressa amagavan la desventura, y ab els instruments de metall cantavan unes absoltas, y anavan seguit son pas poch, à poch, implorant l'almoyna, mes la gent s'escorria silensiosa, quieta, amagant sas mans dintre las butjacas per temor al fret qu'es feya sentir de bó en aquella nit de Febrer. Part de vall del passeig, al sò d'un tabal, una corneta, una colla d'homes vestits de donas, la bestia humana passejantse triomfalment, un llit, al demunt simbolisant un cadavre, anavan fent sa via.. passeig amunt.. obrint marxa aquellas escombras ruixadas de petroli, flamejant per demunt las testas... y tothom feya pas... y reya...

Y ella contemplava l'Passeig... y no distinjia la silueta d'ell...

«A setse, à setse l'vi  
qu'en pobre carnestolts  
s'acaba de mori...»

Seguia son pas la comitiva... ¡Oh! al demà si os atreviáu à ferla... aquella gent que os contemplava benevols y riolers... aquella genteta que de mal os llevaria'n cara...

Ella's distregué y clavá l'ulls à la comitiva, es ficsá en aquell munyoche de roba simulant el Carnestolts... sentí una esgartifansa, jirà l'ulls vers la foscor de la cambra y'n la foscor hi veié la silueta d'aquell contrafet cos, del fillet de sas entranyas..., y borrosament el pobre diable que estupidament mirada, aquella mirava del jorn de despedida...

L'estrident campaneta d'un timbre va reanimarla, redressá son cos ensorrat en el sillò, y parà atenció... ¡Eh!... Conegué el trepitx... Are qu'el tenia aquí ja s'escriuixa, perque dintre pochs moments comensaria'l passeig de fera... amunt y avall de sa cambra...

Llarga estona de quietut... A dintre'l casal silensi, à fora per jurava la bacanal...

«A setse, à setse l'vi  
qu'el pobre...»

El pas s'atansava jqu'estrany!... Ja era dins la cambra... De moment ferí l'ulls d'ella la llum que va encendres al tocar ell l'aislador elèctrich... Després es miraren... ella s'aixecá dreta'l veure' ab una nena d'uniforme d'Assilo, la nena que portava d'una mà...

—Enriqueta!

Trem lá'l veure qu'el seu espós li dirijía la paraula després de tant temps, cercantla dins la cambra ahont abandonada marçia un temps que passa...

—Degas... respongué anhelant conversa.

De nou la quietut...

La nena, avergonyida mirava l'encatitat trespol... jquanta diferència ab las humides rajolas del «recull de pobres»!

—Aqueixa nena...

—Degas... afegí ella veient la turbació del seu espós, y ho digué ab coratje, ab pit com desafiante...

Y ell, avensant son pas per amaynar el tó de veu, murmullejava espantat del p.ill que afrontava.

—Es la teva filla...

—Ah! no... may... may de la vida...

Ell s'apropá à la nena, tement per ella... y's senti cobart devant d'Enriqueta...

La nena no comprenia res... allargava'l suls vers al finestral... li havia plascut el carnestolts...

—Si... Enriqueta... es una filla...

Y li allargava l'infant...

Ella recullir borts, convertida mare d'una qualsevulga... queya rendida en un sofà, follaient plorava...

—Quin ca'tich jsenyor!...

l'ill al aprop... caygué jenolls en terra... per parlarli baix baixet tot un passat de miserias...

La nena sola l'mitj de la sombra, no comprendent el drama s'atansá fins als vidres del finestral...

—Es filla meva...

—Teval clamá ella horroritsada cubrint la cara, ab sas mans blancas com la neu.

—Si, filla meva... Un altre dona... ya era casat ab tu, la vaig coneixer com tot era mort per nosaltres, la vaig deixar com tu 't sentires mare... Aquella dona morí... à la Maternitat... la consciència m'remordia... j'estimemla...

Repetia suplicant, y solsament el plor rebia per resposta.

—Oy?... e timenla... Deu no'ns ha donat fills... Un jy com!... pobret!

Sas mans trémulas agafaren la testa d'aquell home, posantse'l cara à cara... Mirantse com dugas feras... y foscament ella preguntá ab sarcasme:

—Y vols dir que es fill teu...

Ell callá, seguí mirantla esverat, clucá l'ulls... sentí la friblada l'pit.—Si... ben meya... ho sé... era una dona que de menuts ens estimarem...

—Jperque no t'hi casares?...

Al caure las mans d'ella de la cara d'ell, ell aclofá la testa demunt del sofà... y sapiguentli

mal, mes necessaria confessió digué clarament al referí la pregunta...

—Perqu'era pobre...

Rigué ella y s'aixugá 'ls ulls l'hermosa dona...

L'infant seguia mirant al defora... l'escandol creixia... y distreyentse d'aquell idili del dolor, sos llabis dibuixaren un somriure.

Allavors Enriqueta apropiant sos llavis á la testa d'ell... ja!... ella volia clavarli també las unghes en aquell home y ab rabia anava respondentl...

—Es que... aquell fillet... sap? no era teu... era...

Ell soptá 'l plor...

—Fra d'aquell criat, aquell criat que despedirem... ab tu no tenia fills... y tu 't reyas de mi...

Reyná 'l silensi, silensi com el que prepara 'ls grans moments de quant s'apropa la desfeta ó esdevé la pau...

—Enriqueta!.. feu ell suplicant; perdonem-nos...

A la fi dugues miserables vidas també es comprenen, y s'abassaren... s'uniren dos cossos... es senti un bes.. un sol bes...

Y ella mirava d'esquitllentas al infant, retenint aquell home en brassos y veyste iguals abdos importants perqu'el mon jamay pogués tirarlos hi en cara:

—Si... serà 'l nostre fill... ben nostre... y'n ho creurém... que no ho sapiga ningú!...

La nena seguia mirant el carro plé de gent, alegria y escandol, disbaixa y bacanal tot alhora qu'era 'l carnestoltas y tothom tenia de riure, sino que la nena recordava 'l seu pobret palau sense nares, sense alegries... y ab sas manetas als vidres que regalimavan... buscant claretat per veure 'l riu de gent que s'escorría pels passetjos...

«El pobre carnestoltas  
s'acaba de morir...»

Y seguisa 'l silensi dins la cambra, ells dos abassats... y miserables units sos cossos comprats, re petint alhora...

—Perdonem-nos que sigui nostre fill... enganyemlo 'l mon .. qu'ells ens ha enganyat á nosaltres... que no ho sapiga ningú... ningú...

«A setse a setse...  
s'acaba de morir...»

Si fa o no fa cuchs de terra... miseria d'ànim... ó carn per els corps.

Y L. BRICHES QUINTANA

## LOS NIUS

La vida es vall sense aromes,  
hont d'anoransa s'hi viu,  
y hont los aucells com los homes  
per instint solen fer niu.

Siga d'argila ó de palla,  
temple, masia ó castell,  
en son niu sempre treballa  
igual l'home que l'aucell.

Y de flors tots los coronan  
y als nius més alts y gentils  
los homes alberch hi donan  
als pobres aucells humils

Nostre pa de cada dia  
los richs als pobrets van dant,  
els aucells de la poesia  
los ho agraheixen cantant.

¡Ditxós qui ampara al que vola!  
Pero, ¡més ditxós encar  
lo qui cantant aconsola  
á aquell qui no pot volar!...

ARTHUR MASRIERA



## HIVERNENCA

**D**'AIR al matí que plou sense repòs.  
Y la remor apagada que fa l'ay-  
gua al caurer pausadament, resso-  
na en las orellas del pagés com la més deli-  
tosa melodia.

Enguany ja no cal espantarse. Per poch  
més que duri el ploure, el blat verdeijerà  
en la plana, y a poch que'l temps hi audi  
omplirà las golfas de bona xeixa.

Per aixó es, que avuy en el poble no es  
veu a ningú ab cara ensopida.

Talment sembla que'l petoneig de l'aygua, porti l'alegria als cors.

La canalleta al sortir d'estudi, s'ha escampat, cridant, com vol d'aucells y sols se sent pels carrers el burgit que mouhen, al xipollejar alegres pel mitj del fanch ab sos peus menuts, que ab prou feynas poden arrosseggar els feixuchs esclops.

Tres o quatre dels més entremaliats, aplegats sota immens paraiguis, ab més forats que tela, s'entretenen en passar per sota las canals, moyent gran esvalot cada cop qu'un raig d'aygua, passant pels estrips del parayguas, els arruixa de cap a peus.

Poch a poch, el xivarri va mimvant.

Els crits se senten més confosos.

Després... sols se sent la remor apagada que fa l'aygua al caurer pausadament sobre la terra...

MANEL MOYA.

\*\*

Si cantas, moreta,  
abaixa'ls ullots,  
que'ls àngels si't veuen  
galant y encisera,  
que'ls àngels si't veuen,  
ay, adéu! mon cel.

No cantis, moreta.  
no cantis cançons,  
que'ls aucells t'escoltan  
en mitj de l'arbreda,  
que'ls aucells t'escoltan  
y pena mon cor.

Quan cantis, moreta,  
d'amor defallint,  
aixeca'ls ulls dolços,  
reposals en mi...  
Si tu no m'esguardas  
eterna es la nit.

A. BUSQUETS Y PUNSET



## CRÒNICA D' ART

### TEATRES

*La bona gent.* — Tendeix l'obra moderna á arrencar l'aplauso, y per aquest fi es mou l'artista y ho logra ab un xiste casulá á voltas, punyent y fins criminal altres vegadas. Alló es una obra feta per la gent de gros públich que vol menjars forts

Els personatges dihuen coses arrencadas de la vida real, mes els personatges resultan á vegadas en el seu comés, gent de castró, sens entranyas ni sentiments. El primer acte apar del xisto carregat es el millor de l'obra, es el millor tot perdonant qu'enmitj d'un moment culminant esclati la rialla per el xisto que allavors resulta estupit. El segon acte decau, mes per xó s'aguanta l'obra. El tereer es acte de dramon y el quart mitj sainete... y mitj melodrama. En conjunt una lamentable equivocació. Allí no hi ha art ni res. Solsament es veu l'observador que porta coses vritats á l'escena, parlant ell per boca d'altri, mes sense art trevallades, y no resulta, es á dir si, á vegadas resulta repugnant. ¡Tant qu'en sap en Rusinyoll... y s'entretén ab aquestas tonterias que ab ell el desacreditan y'l publich rebaixan.

La Jarque estava en el seu treball superior á tots els demés artistes que cumpliren bonament en els seus dificultosos papers.

**PRINCIPAL.** — Nou estreno. Traducció per supost Obra d'Hauman, bonica, hermosa com la demés. Mereix que duri als cartells... pero no durará.

Molt s'ha guanyat en els nostres temps, vint'anys enrera la xiulan, avuy agrada... pero no durará en els cartells:

La presentació defectuosa un poch, ¿per qué el Sr. Gual que hi te la ma trencada no fa que semblin verdaderas aparicions las que crida en l'insomni la pobre malalta? Crech qu'es sensill esmenarho.

En Puggari, en Gimenez, y en Capdevila molt bé, els demés cumpliren. De las donas, la Baró. La Sra. Ferrer en el tipo de captayre no massa bé.

L'Assumpcio Hannele Matterun mereixe-

ria que perdurés en els cartells de nostre teatre.

*Las alegres comediantas.* — Obra nova. Exit vritat. L'Adrià Gual també sap com se fa la comèdia de riure, riure de gust, no alló xavacá per arrencar la ridicula rialla del burjeset espectador. L'accio passa à Fransa, un hostal es el lloc ahont es desarrotlla la comèdia, unes alegres comediantas ab la seva oportuna broma desbaratan els projectes d'un militar que no sap si es víctima de bruixas, ó un somni pesat, no comprén lo que li passa'l entorn, y'l vell hostaler va per malehir à las comediantas porque l'han fet d'ellas juguet durant la nit que per ell ha transcorregut en un somni agradable, el plaher de rebejarshi ab las sevas ilusions, mes la dona s'adona de la bona obra de las forasteras y las benechieix. El publich aplaudí justicierament. En Gual sap qu'es art escénich y juga's moments ab trassej y garbo. La representació potser dolguenta de poch ensaig. Tots ho feren molt bé.

Es de felicitar al Sr. Graner, aixis es va á puesto. Are un estreno d'en Surinyach, que crech que serà pròxim; després en Guimerà, en Crehuet no pot mancarhi, en Pons y Pagés... dret al fi y no ensopirse, las traduccions per bonas que siguin podrían perjudicar à la fi, una de quant en quant vesteix y va bé, mes abusarne seria perjudicial per el nostre teatre català, que si en Graner vol, serà'l Teatre Principal. Vingan estrenos qu'el publich respondrà, més per Deu, suprimeixi «Thes» y «bailes» que no es gens serio y podrian ofendres els dels «lunes blancos» del Romea.

P. KEERZ.

## DE PINTURA

### Saló Parés

La nota d'aquesta quincena la dona l'hermoso cuadro de'n Xiró, *[FIAT VITA!]*

La idea de aquest cuadro de dimensions colosals, la Naturalesa despertant al bes del Sol, es molt hermosa y está magistralment desenrotllada.

Las montanyas d'un modo vigorosissim, la que reb el petó del Sol talment sembla

que visqui al sentir el contacte del Astre Rey, sembla que per sota de sa epidermis de roca hi corri una sava que la fa viure, destacan-la de las altres que mitj ocultas en la sombra comensan mandrosament à despertar.

Las figurines de dona que simbolisan las montanyas, son fetas ab molta valentia, y algunas d'ellas, sobre tot la figura de primer terme té uns escorsos magnífichs. La manera de representar al Sol es originalísima; el clar y oscur, executat ab energia y estudiad ab verdader carinyo.

Rebi el Sr. Xiró las felicitacions, que de tot cor li endresém, segueixi treballant ab el mateix entusiasme y, conseguirá que la seva carrera artística sigui una serie interminable de triomfs.

També té dit Sr. Xiró, un cuadret, inspirat en un pensament d'Ibsen, plé de sentimient y poesía.

De la exposició del Sr. Iu Pascual hem de dirne que té cosas bonas y cosas que no ho son tant; pero que en conjunt ens ha agradat.

El Sr. Mongrell te un cuadro representant un jardí de Valencia fet ab una gracia y soltura molt notables; las figurines de valenciana molt ben executadas es destaca valentment d'entre mitj dels macisos de flors, resultant un conjunt molt agradable, plé de llum y de vida.

També havém vist al Saló Parés un busto de marmol, del senyor Solá molt ben treballat.

\*\*

Al Saló Rovira, hi havia exposats un cuadro al oli del Sr. Baixeras, y un paisatge al carbó del Sr. Pahissa, fet ab la elegancia que es en ell característica.

També hem vist al aparador de la casa Masriera y Campins un magnífich busto de bronce, fet per el distingit escultor senyor Montserrat, retrato del Sr. D. Joseph Cari y Cañas, dedicat à dit senyor per el Banch de Préstamos y Descuentos.

\*\*

La Comissió de Bellas Arts del Ajuntament de Barcelona, va acordar el adquirir el cuadro del Sr. Galwey «Després de la

Borrasca» per portarlo al Museu Municipal, pro adelantantse dit senyor als desitjos de aquesta Comissió, l'ha ofert, galantment, al Ajuntament.

\* \*

En Juli Borrell té dos cuadros dels que va tenir exposats á son taller, l'un al Passeig de Gracia á casa en Pere Reig y Fill y l'altre al carrer de Fernando á can A. Hernandez.

A. M. C.

### «ELS FRUITS SABOROSOS»

Estimat llejidor, compra el darrer llibre d'el nostre jove poeta. T'agradarà molt. Es un llibre escrit per xichs y grans, es un llibre d'aquells que pots deixar demunt d'una taula perqu'el llejeixi qui vulgui, tenint le seguretat que no farà enrojir de vergonya las galtas de cap persona. Te plaurà embadalirte sentint el poeta com canta el sabor dels frufts qu'ens agradan. Val mèrit lloar una cosa que á nosaltres prosistas ens hauria passat desapersabuda.

Mereix qu'en Carner fassi una segona edició y una tercera... porque si es vritat qu'el nostre poble es desvetlla, la literatura ha d'esser la primera de sentir la empenta d'aquest bell despertar. Compra llibres, estimat llejidor, compra llibres escullits. . y'l d'en Carner ho es un llibre escullit entre els escullits.

Y. B.



### NOVAS

Les «ESCOLES DEL DISTRICTE SEGÓN» han introduït una notable millora en la classe de «Teoría y Práctica de Teixits» instalant un motor elèctrich de modernisme construcció que ab la corresponsal contra-marcha ha regalat á ditas «ESCOLES» el conegut é il·lustrat fabricant de sederías don C. Fábregas y Rafart.

Aquesta reforma permetrà perfeccionar les ensenyanzas industrials que es un dels objectes de la expresada institució de ensenyansa.

ART JOVE, te en preparació la publicació de diferentas obres, entre altres té compreses «Poesias» d'en J. Carner, altre volúm d'en Pompeu Crehuet, «Es impossible penser en tot» de Materlink, traducció d'en Emili Vallés, «Viatje per 'Harz» de Enrich Heyne, trad. del alemany per J. Jordá y Vinardeil, «La casa de nena» d'Ibsen, trad. del noruech per Jules Salvat y Hondorzolee, «Els llauers del odi» per Xavier Viura, «Delirium» per Alfons Maseras.

En el próximo número indicarem á nosaltres suscriptors la manera d'encuadernar l'hermoso poema «Pasqua florida».

Tip. LA CATALANA, Balmes 71

PROXIMAMENT  
ES POSARÁ  
Á LA VENTA

# ANEMIA, Hemoglobina Líquida del Dr. Grau

Demanis en les farmaciacs.—Dipòsit Grau y Bufill, Campo Sagrado, 24

TAPIOQUES Y PURÉS  
**FIGUERAS**  
\*\*\*\*\*  
SUPERIORS  
Á TOTS LOS  
ESTRANGERS

Pianos Bechstein, Blüthner

I DISCUTIBLEMENT ELS MILLORS DEL MON

Pianolas y altres instruments neumàtics  
pera tocar el piano Gran varietat en instruments y accessoris

Ventas al contat y á plassos

PREUS DE FABRICA

R. RIBAS

Rambla dels Estudis, 11  
— BARCELONA —

## FERNÁNDEZ Y CARBONELL

Proveïdors de la casa reial

Rambla de Canaletas, núm. 1 - BARCELONA

MATERIAL PERA FOTOGRAFÍA

MONOPOLI ESCLUSIU DEL INMILLORABLE

### — Paper celoidina mate Satrap —

DE L' IMPORTANTÍSIMA CASA SCHERING, DE BERLÍN

**DEPOSITARIS** de tot qunt produexen las  
casas  
GOERZ . . . . . de Berlin  
ZEISS . . . . . de Jéna  
GAUMONT . . . . . de París  
RICHARD . . . . . »  
EASTMAN . . . . . »

POULENC . . . . . de Paris  
AGFA . . . . . de Berlin  
LUMIÈRE . . . . . de Lyon  
etz., etz.  
Papers al carbó, sensill y dombie transport.—  
Carbó velours Artigue y à la goma bicromatada  
Höheimer.

SUCURSAL LABORATORI EN MONTSERRAT